

بافت‌شناسی و مکان‌یابی ایمنیایی سلول‌های یونوسيت (*Epinephelus cooides*) در آبشش بچه ماہی هامور معمولی

محمد رضا پورخواجه^۱، رحیم عبدالی^{۲*}، حسین ذوالقرنین^۳، همایون حسین‌زاده صحافی^۴، حسن مردمی^۵

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد بیولوژی دریا، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: poorkhadjemr@yahoo.com

۲- استادیار بخش بافت‌شناسی، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: abdir@kmsu.ac.ir

۳- استادیار گروه بیولوژی دریا، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: zolgharnine@kmsu.ac.ir

۴- استادیار موسسه تحقیقات شیلات ایران، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: h_hosseinzadeh@yahoo.com

۵- دانشیار بخش بافت‌شناسی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهید چمران اهواز، استان خوزستان، خرمشهر، پست الکترونیکی: hmorovvati@scu.ac.ir

تاریخ پذیرش: اردیبهشت ۹۰

* نویسنده مسؤول

تاریخ دریافت: بهمن ۱۴۰۰

© نشریه علمی - پژوهشی اقیانوس‌شناسی ۱۳۹۰، تمامی حقوق این اثر متعلق به نشریه اقیانوس‌شناسی است.

چکیده

به منظور مطالعه بافت‌شناسی آبشش نمونه‌های مورد نظر پس از تهیه در فیکساتیو بوئن فیکس شده و بعد از آبگیری در آتانول، پارافینه شدند. در مرحله بعدی برش‌هایی از بلوک‌ها به ضخامت ۵ میکرون تهیه شد و برای مطالعه بافت‌شناسی از رنگ‌آمیزی H&E استفاده گردید. آنگاه فتومیکروگراف‌های لازم با استفاده از ده میدان میکروسکوپی نوری آماده گردید. همچنین به منظور تعیین محل سلول‌های یونوسيت آبشش بچه ماہی هامور معمولی از روش مکان‌یابی ایمنیایی این آنزیم استفاده شد. به علاوه پس از انجام مراحل آماده‌سازی برای مطالعات ایمونوھیستوشیمی نیز از آنتی‌بادی‌های اولیه (IgGα₅) و ثانویه (FITC) استفاده شد. سرانجام به منظور مشاهده سلول‌های یونوسيت از میکروسکوپ نوری فلورئنسنت با فیلترهای ۴۹۰-۴۵۰ نانومتر استفاده شد. در مطالعات ایمونوھیستوشیمی، سلول‌های یونوسيت به واسطه داشتن مقادیر زیادی از آنزیم Na^+, K^+ -ATPase در غشاء قاعده‌ای - جانبی خود به دلیل شدت انتشار نور بیشتر قابل شناسایی توسط ایمونوھیستوشیمی آنزیم بودند و مکان قرارگیری آنها در ناحیه قاعده و فضای بین تغه‌ها مشخص گردید. بنابراین در آبشش ماهی هامور معمولی (*E. cooides*) سلول‌های یونوسيت را می‌توان بهروش ایمنیایی مکان‌یابی کرد. با توجه به یافته‌های این تحقیق که نشان‌دهنده حضور آنزیم Na^+, K^+ -ATPase در غشاء قاعده‌ای - جانبی یونوسيت‌ها است، می‌توان نتیجه گرفت که سلول‌های یونوسيت در فرآیند تنظیم اسمزی مشارکت فعالانه‌ای دارند.

کلمات کلیدی: Na^+, K^+ -ATPase، آبشش، سلول‌های یونوسيت، آنزیم *Epinephelus cooides*

یونوستیت استفاده شده است.

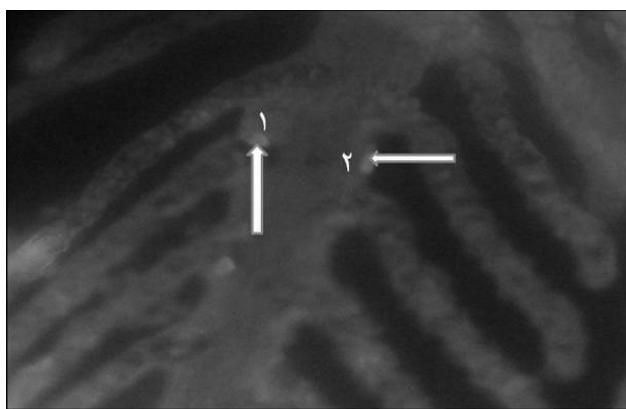
۱. مقدمه

۲. مواد و روش‌ها

نمونه‌های مربوط به این تحقیق از ایستگاه تحقیقاتی ماهیان دریایی بندر امام خمینی (ره) وابسته به پژوهشکده آبزی‌پروری جنوب کشور تهیه شدند. بدین منظور تعداد ۲۰ عدد بچه ماهی ۲-۳ گرمی هامور معمولی تهیه و توسط محلول گل میخک بیهوش شدند. در مرحله بعد، قسمتی از آبشش از کمان آبشنی دوم از سمت چپ تهیه و سپس نمونه‌ها به منظور فیکس شدن به محلول بوئن انتقال داده و به آزمایشگاه بافت‌شناسی و جنین‌شناسی آبیان دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر منتقل شدند. نمونه‌ها پس از گذشت ۲۴ ساعت از بوئن خارج و برای از بین بردن بقایای رنگ زرد فیکساتیو چندین بار در الكل ۷۰٪ شستشو داده شدند. برای انجام کارهای بافت‌شناسی و ایمونوھیستوشیمی، آبگیری نمونه‌ها با استفاده از سری افزایشی اتانول و در نهایت گزیلول با استفاده از دستگاه پاساژ بافت انجام شد. سپس از قالب‌های تهیه شده برش‌هایی به ضخامت ۵ میکرون با استفاده از میکروتوم نیمه دیجیتال LEICA مدل RM2245 ساخت کشور آلمان تهیه گردید. برای مطالعات بافت‌شناسی لامهای مربوطه به وسیله هماتوکسیلین - اوزین رنگ آمیزی شدند. برای مطالعات ایمونوھیستوشیمی که در آزمایشگاه تحقیقات آبیان دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی دانشگاه تربیت مدرس واقع در شهرستان نور انجام شد، برش‌ها پس از تهیه بر روی لامهایی با پوشش Poly-L-Lysin قرار داده شدند و مکان‌یابی سلول‌های یونوستیت و آنزیم Khodabandeh et al., 2009; Nebel et al., 2005 (Khodabandeh et al., 2004; Nebel et al., 2005) که در ادامه آمده است، انجام شد. بدین منظور مقاطع تهیه شده را روی لامهای شیشه‌ای با پوشش poly-L-lysine با قرار داده و سپس لامها به مدت ۱۰ دقیقه در ۱۵۰ میلی مول NaCl و ۰٪ میلی مول Tween ۲۰ (حاوی ۱۰ میلی مول بافر فسفات با pH = 7.3) داده شدند. سپس برای پوشاندن گروه‌های آلدئیدی آزاد فیکساتیو، به مدت ۵ دقیقه با ۵۰ میلی مول کلرید آمونیوم حاوی PBS با pH = 7.3 تیمار شدند. در مرحله بعد، برش‌ها در PBS شستشو داده شده و به مدت ۱۰ دقیقه در یک محلول بلوك‌کننده شامل ۱٪ bovine serum albumine (BSA) و ۰٪ ژلاتین درصد حاوی

هامورماهیان از خانواده Serranidae، در آب‌های شور دیده می‌شوند. این ماهیان در اکثر کشورهای جنوب شرق آسیا جزو ماهیان مهم پرورشی محسوب می‌شوند و بهدلیل داشتن گوشت لذیذ و غنی، دارای ارزش اقتصادی بالایی هستند. هامور معمولی ساکن آب شور و نسبت به محیط خود هیپواسمتیک است. در چنین شرایطی، ماهی به طور غیر فعل آب از دست می‌دهد و نمک جذب می‌کند. برای جبران این عمل، ماهی آب می‌نوشد و به طور فعل یون‌های تک‌ظرفیتی را از خلال آب‌شش‌ها، و نیز مقداری از یون‌های دو ظرفیتی را از طریق کلیه‌ها دفع می‌کند (Lin et al., 2004). آب‌شش نقش مهمی در تنظیم اسمزی ماهیان استخوانی ساکن در آب شور دارد و نقش خود را از طریق تغییر در ترشح و باز جذب یون با توجه به شوری و اسمولالیته محیط آبی انجام می‌دهد (Flik et al., 2002). آب‌شش‌ها در ماهیان در ثابت نگه داشتن ترکیب یونی درون بدن در مواجهه با محیط‌های هیراسموتیک و هیپواسمتیک نقش بسیار ضروری دارند (Evans et al., 2005). در ماهیان، حفظ اسمولالیته خون و غلظت یون‌ها در سطوحی متفاوت با آنچه در در محیط خارجی وجود دارد، بر پایه انتقال فعل یون‌ها (بخصوص Cl^- و Na^+) و به وسیله جذب و یا دفع با توجه شوری محیط استوار است. در این روند، آنزیم‌های زیادی درگیرند (Flik et al., 2002). تحقیقات نشان داده است که آنزیم Na^+, K^+ -ATPase نقش محوری در انتقال یونی سلول‌های یونوستیت ایفا می‌کند و پروتئین آلفای تشکیل‌دهنده ساختار این آنزیم دارای واکنش اینمیابی است و ثابت شده است که شدت این واکنش با فعالیت آنزیم مرتبط است. Varsamos et al., 2005; Khodabandeh et al., 2009; (Khodabandeh et al., 2004; Nebel et al. 2005) مطالعات ثابت کرده است که اپتیلیوم آب‌شش اغلب ماهیان دارای سلول‌های یونوستیت یا سلول‌های غنی از میتوکندری است و دارای فعالیت بالایی در تنظیم اسمزی در موجودات آبزی است. با توجه به مطالب ذکر شده و نیز اهمیت فوق العاده زیاد ماهی هامور چه به لحاظ تغذیه‌ای و چه به لحاظ اقتصادی و نیز عدم انجام مطالعات کافی روی بافت آب‌شش هامورماهیان و به ویژه مکان‌یابی آنزیم Na^+, K^+ -ATPase در این بافت مهم و دخیل در تنظیم اسمزی، از روش ایمونوھیستوشیمی برای مکان‌یابی آنزیم و سلول‌های

در روش ایمونوهویستو شیمی، آنتی بادی اولیه که شامل (IgGα₅) است به زیر واحد α آنزیم متصل می‌شود و پس از اضافه کردن آنتی بادی ثانویه در ابتدا به آنتی بادی اولیه متصل شده و سپس، آنزیم Na⁺, K⁺-ATPase به صورت فلئورسانس مشخص می‌شود. در سایر لامها، اگرچه هیچ سلولی ایمونوفلئورسانسی از خود بر روی تیغه‌های آبتشی نشان نداد، اما تعدادی سلول که بر روی قاعده و فضای بین تیغه‌ها قرار داشتند دارای ایمونوفلئورسانس بودند. به علاوه مشخص گردید که این سلول‌ها به صورت گرد تا بیضوی و دارای هسته‌ای درشت در وسط هستند. سلول‌های یونوسيت اغلب به صورت مجتمع و با رنگ پذیری متفاوتی نسبت به سایر سلول‌ها مشخص می‌شوند. هسته این سلول‌ها هیچ گونه ایمونوفلئورسانسی از خود نشان نداد. مطالعه ایمونوفلئورسانس لامها نشان داد که آنزیم Na⁺, K⁺-ATPase در سمت قاعده‌ای - جانبی سلول‌های یونوسيت آبتشی وجود دارد (شکل ۲).

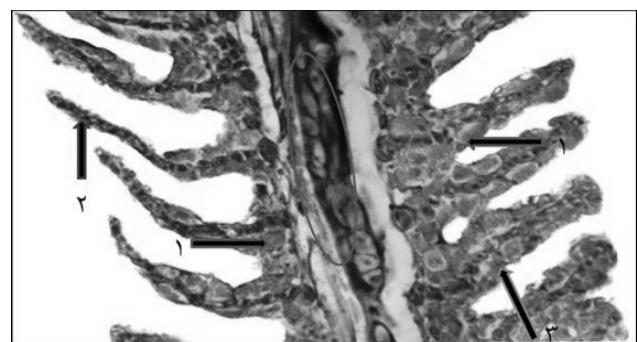

شکل ۲- برش طولی رشته‌ها و تیغه‌های آبتشی. سلول‌های یونوسيت در فضای بین تیغه‌ای (۲) و قاعده تیغه‌ها (۱) قرار گرفته‌اند. سلول‌های یونوسيت موجود در فضای بین تیغه‌ای اغلب به صورت متفرد و آنهایی که بر روی قاعده تیغه‌ها قرار گرفته‌اند به صورت مجتمع دیده می‌شوند. شکل سلول‌های یونوسيت به صورت گرد تا بیضوی است.

PBS قرار گرفتند. مکانیابی ایمنیابی Na⁺, K⁺-ATPase با استفاده از آنتی بادی مونوکلونال IgGα₅. که به زیر واحد آلفا متصل می‌شود، توسط میکروسکوپ نوری فلئورسانس انجام شد. آنتی بادی رقیق شده در PBS به میزان ۲۰ میکروگرم بر میلی لیتر، به لامها اضافه شده و سپس به مدت ۲ ساعت و در دمای اتاق در محیطی مرطوب قرار داده شدند. بعد از این مرحله لام‌ها در BS شستشو داده شده و به آنها آنتی بادی دوم، فلئوروکروم فلئوروسنت (FITC) رقیق شده با نسبت ۱:۱۰۰ در PBS به همراه ۰.۱% BSA (FITC) رقیق شده با نسبت ۱:۱۰۰ در PBS به همراه نگهداری شدند. اضافه شد و به مدت ۱ ساعت در محیطی تاریک نگهداری شدند. یک سری از لام‌ها که به عنوان شاهد منفی انتخاب شده و به آنها آنتی بادی اولیه اضافه نشد و آنها در محلول BSA-PBS قرار گرفتند. سرانجام همه لام‌ها در BS شستشو داده شده و با استفاده از چسب مخصوص ایمونوهویستوشیمی مونتاژ شدند. در مرحله آخر از لام‌ها توسط دروین دیجیتال Olympus متصل به میکروسکوپ (Leitz Diaplan Coupled to a Ploemopak 1-450 nm - 490nm Lambda Lamp) با فیلترهای اختصاصی عکسبرداری صورت گرفت.

۳. نتایج

نتایج مطالعات بافت‌شناسی نشان داد که بر روی هر رشته برانشی در بچه‌ماهی هامور، دو ردیف صفحات نازک و پهن بنام تیغه‌های برانشی به صورت عمودی قرار گرفته‌اند و آنها در بخش‌های انتهایی رشته قادر تیغه‌اند (شکل ۱).

شکل ۱- برش طولی رشته آبتشی (فیلامنت). تیغه‌های آبتشی به صورت دو ردیفی در دو سمت رشته قابل تشخیص هستند. در قسمت میانی رشته رگ خونی محتوی سلول‌های خونی قابل رویت هستند (شکل بیضی). سلول‌های یونوسيت با رنگ روشن، اندازه درشت و شکل کروی بر روی قاعده و فضای بین تیغه‌ها قابل رویت هستند (۱). همچنین تجمع‌های سلول‌های سنگفرشی (۲) و جامی (۳) بر روی تیغه‌ها قابل رویت هستند (H&Ex400).

۴. بحث

بافت پوششی تیغه‌ها یافت نمی‌شوند (Evans et al., 2005), اما سازگاری با شرایط محیطی خاص مثل آب‌های شیرین فقر از نظر گونه در ماهی Armored catfish (*Hypostomus CF. plecostomus*) سبب حضور سلول‌های یونوستی روی تیغه‌های آب‌شش گردیده است (Fernandes & Perna, 2001). ویترز و همکاران با مطالعه بر روی آب‌شش ماهی قزل‌آلای رنگین‌کمان نشان دادند که سلول‌های یونوستی به طور کلی در ناحیه بین تیغه‌های آب‌شش قرار می‌گیرند (Witters et al., 1998). همچنین در یک کار تحقیقی مشخص شده است که در *Paddlefish (Polydon spathula)* سلول‌های یونوستی در ناحیه قاعده‌ای تیغه‌های آب‌ششی و همچنین بین تیغه‌ها قرار می‌گیرند (Krayushkina et al., 2000). نتایج تحقیقات شیکانو و همکاران در سال ۱۹۹۸ با مطالعه بر روی ماهی گویی نشان داد که طی دوره‌ی سازگاری این ماهی با آب دریا و آب شیرین هم تعداد و هم اندازه سلول‌های یونوستی و میزان حضور آنزیم Na^+, K^+ -ATPase می‌باشد. همچنین در اسبله ماهیان است (Shikano & Fujio, 1998). همچنین در سلول‌های یونوستی روی تیغه‌های آب‌ششی حضور نداده است و حضور سلول‌های یونوستی روی تیغه‌های آب‌ششی ماهیان سازگار شده با آب شیرین برای کمک به جبران نیازهای فیزیولوژیکی بدن است (Laurent & Perry, 1991). نتایج این تحقیق نشان داد که سلول‌های یونوستی آب‌شش (*E. cooides*) به صورت گرد تا بیضوی بوده و آنزیم Na^+, K^+ -ATPase در غشای قاعده‌ای - جانبی این سلول‌ها قرار گرفته است. بنابراین، همان طور که بیان شد در آب‌شش ماهی هامور معمولی (*E. cooides*) در مقایسه با کارهای انجام شده توسط سایر محققین بر روی سایر گونه‌ها، سلول‌های یونوستی را می‌توان به روش اینتی‌آبی مکان‌یابی کرد. با توجه به یافته‌های این تحقیق به این نتیجه می‌توان رسید که سلول‌های یونوستی در فرآیند تنظیم اسمزی به طور قابل ملاحظه‌ای به صورت فعالانه دخالت دارند.

تشکر و قدردانی

این مقاله بخشی از پایان نامه کارشناسی ارشد دانشجوی گروه بیولوژی دریایی دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر است که با همکاری صمیمانه آقای جمشید امیری مقدم انجام شده و لذا از زحمات بی‌دریغ ایشان تشکر می‌شود. همچنین از زحمات آقای حسینی مسؤول محترم آزمایشگاه بیولوژی دریایی دانشکده علوم

حدود ۰.۵٪ از گونه‌های ماهیان استخوانی قادر به مهاجرت از آب شور به شیرین هستند این گونه‌ها دارای دامنه‌ی تحمل وسیعی نسبت به تغییرات شوری محیط هستند. این ویژگی در اجداد ماهیان استخوانی وجود داشته و در طول زمان تکامل یافته است (Evans, 1984). ماهی هامور معمولی که بیشتر در مناطق استوایی و نیمه استوایی زندگی می‌کند نیز دارای این ویژگی است (Heemstra & Randall, 1993). بالغین آنها در مناطق سخت و آبسنگ‌های مرجانی زندگی می‌کنند، در حالی که لاروها و جوانان آنها روی سطح گیاهان آبزی و مصب‌ها زندگی می‌کنند (Caberoy & Quinitio, 2000). مطالعات بافت‌شناسی بر روی آب‌شش بچه ماهی هامور معمولی حاکی از آن است رشتہ‌های آب‌ششی توسط تیغه‌های آب‌ششی ظرفی که به صورت عمود بر روی آن قرار گرفته‌اند، تشکیل شده است. فضای اشغال شده توسط تیغه‌های آب‌ششی نسبت به رشتہ‌های آب‌ششی نسبتاً زیاد است. بنا براین وسعت بخش تنفسی آب‌شش در این گونه نسبتاً قابل توجه است. مطالعات نشان داده است که در ماهیان پر تحرک مثل آزاد ماهیان نسبت به ماهیان کم تحرک مانند ماهیان کف‌زی، ساختار آب‌شش وسیع‌تر می‌باشد (Evans et al., 2005). استفاده از آنتی‌بادی (IgG_{A5}) جهت مکان‌یابی آنزیم Na^+, K^+ -ATPase و در واقع سلول‌های یونوستی در حشرات آبزی، سخت پوستان و ماهیان از جمله قزل‌آلای رنگین‌کمان، بس دریایی، گویی، سالمون چام و خامه ماهی از موفق ترین روش‌ها محسوب می‌شود (Lignot et al., 2001; Ziegler 1998). نتایج این مطالعه روی آب‌شش بچه‌ماهی هامور نشان داد که آنتی‌بادی (IgG_{A5}) در واکنش با آنزیم Na^+, K^+ -ATPase ایمونوفلئورسانس قابل ملاحظه‌ای تولید می‌کند. بنابراین، این آنتی‌بادی قادر به شناسایی محل حضور سلول‌های یونوستی است. سلول‌های ایمونوفلئورسانس در قسمت قاعده و فضای بین تیغه‌های آب‌شش در ماهی (*E. cooides*) حضور داشتند و سایر سلول‌ها فاقد ایمونوفلئورسانس را روی تیغه‌ها بودند. بیشترین تراکم ایمونوفلئورسانس در ناحیه قاعده‌ای - جانبی سلول‌ها بیانگر فعل بودن این سلول‌ها در تبادلات یونی است. بر اساس این مشاهدات می‌توان گفت که سلول‌های یونوستی در بخش قاعده‌ای و فضای بین تیغه‌های آب‌شش در ماهی (*E. cooides*) یافت می‌شوند. بررسی‌ها بر روی سایر گونه‌های مختلف در آبزیان نشان داد که اگرچه این سلول‌ها معمولاً بر روی

دريایي دانشگاه تربیت مدرس تقدیر و تشکر به عمل می‌آيد.

منابع

- (Crustacea, Decapoda): Immunolocalization of Na^+ , K^+ - ATPase. *Cell Tissue Res.* 319:167- 174.
- Krayushkina, LS.; Semenova, OG.; Panov, AA.; Gerasimov, AA. and Ogorzalek, A. 2000. Reaction of the osmoregulatory system of the paddlefish *Polyodon spathula* Walb. To marine environment. *Zoologica Poloniae*. 45(1-4):95-120
- Laurent, P. and Perrt, SF. 1991. Environmeny effects on fish gill morphology. *Physiol Zool.* 64: 4-25.
- Lin, C.H.; Tsai, R.S. and Lee, T.H. 2004. Expression and distribution of Na, K-ATPase in gill and kidney of the spotted green pufferfish, *Tetraodon nigroviridis*, in response to salinity challenge. *Comparative Biochemistry and Physiology. Part A*. 138: 287– 295.
- Lignot, JH.; Chamantier-Daures, M. and Chamantier, G. 2001. Immunolocalization of Na^+ , K^+ - ATPase in the organs of the branchial cavity of the European lobster *Homarus gammarus* (Crustacea, decapoda). *Cell Tissue Res.* 296: 417-426
- Nebel, C.; Negre-Sadargues, G.; Blasco, C. and Charmantier, G. 2005. Morphological ontogeny of the urinary system of the European sea bass *Dicentrarchus labrax*. *Anatomy of Embryology*. 209: 193- 206.
- Shikano, T. and Fujio, Y. 1998. Relationship of salinity tolerance to immunolocalization in gill epithelium during sea water and fresh water adaption of the Guppy, *Poecilia reticulatae*. *Zoologica Science*. 15: 35-41.
- Varsamos, S.; Wendelaar Bonga, SE.; Flik, G.; Quere, R. and Commes, T. 2005. Cloning of apiromelanocortin cDNA from the pituity gland of the sea bass *Dicentrarchus labrax* and assessment of mRNA expression in different tissues by means of real-time PCR. *J Endocrinol.* 176: 405-414.
- Witters, H.; Berckmans, P.; Vangenechten, C. 1998. Immunolocaziation of ionocyte cells in gill epithelium
- Caberoy, N. B. and Quinitio, G.F. 2000. Changes in Na^+ , K^+ - ATPase activity and gill chloride cell morphology the grouper *Epinephleuscoioides* larvae and juveniles in response to salinity and temperature. *Fish Physiology and Biochemistry*. 23: 83- 94.
- Evans, DH. 1984. The roles of gill permeability and transport mechanisms in euryhalinity. In: Hoar WS, Randall DJ (eds). *Fish physiology*. Academic Press. New York. 239-283.
- Evans, DH.; Piermarini, PM. and Choe, KP. 2005. The multifunctional fish gill: Dominant site of gas exchange, osmoregulation, acid-base regulation, and excretion of nittogenous Waste . *Physiol Rev.* 85: 97-177
- Fernandezs, MN. and Perna-Martines, SA. 2001. Epithelial gill cells in the Armored catfish, *Hypostomus CF. plecostomus* (Loricariidae). *Rev rasil boil.* 61(1):69-78
- Flik, G.; Varsamos, S.; Guerreiro, PMG. and Fenwick X. 2002. Drinking in (very young) fish. *Bios Sci Publishers Ltd. Oxford.* 54: 31- 47.
- Heemstra, P.C. and Randall, J.E. 1993. Groupers of the world (family Serranidae, subfamily Epinephelinae). An annotated and illustrated catalogue of the grouper, rock cod, hind, coral grouper known to date. FAO Fisheries Synopsis. 125(16). 382 pp.
- Khodabandeh, S.; Khoshnood, Z. and Mosafer, S. 2009. Immunolocalization of Na^+ , K^+ - ATPase-rich cells in the gill and urinary system of Persian sturgeon, *Acipenser persicus*, fry. *Aquaculture Research*. 40: 329- 336.
- Khodabandeh, S.; Kutnik, M.; Aujoulat, F.; Charmantier, G.; Charmantier- Daures, M. 2004. Ontogeny of the antennal gland in the crayfish *Astacus leptodactylus*

Na^+ , K^+ - ATPase in the calcium transporting sterna epithelium of the terrestrial isopod *Porcellio scaber* L (Crustacean). J Histochem Cytochem. 45: 437-446.

of rainbow trout, *oncorhynchus mykiss*, Cell and Tissue Rea. 283(3): 461-468.

Ziegler, A. 1998. Immunocytochemical localization of